

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN ASETUS ALLIN METSÄSTYKSEN RAJOITTAMISESTA METSÄSTYSVUOSINA 2018–2021

Pääasiallinen sisältö

Alli (*Clangula Hyemalis*) on Itämeren runsaslukuisin merisorsa, joka on nykytiedon valossa taantunut voimakkaasti. Alli on kansainvälisesti luokiteltu vaarantuneeksi voimakkaan taantumisen vuoksi. Kansallisesti alli on luokiteltu silmälläpidettäväksi. Itämerellä ja Suomen merialueella talvehtivan allikannan suojelemiseksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kielletäisiin allin metsästys kokonaan sisämaassa ja merialueella metsästäystä rajoitettaisiin metsästäjäkohtaisella saaliskiintiöllä kolmen vuoden määräajaksi.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on tämän asetuksen avulla varmistaa, että allikantaa ei vaaranneta ja metsästyksen sääntely noudattaa kestävästä käytöstä periaatetta, ottaen huomioon allin Länsi-Siperian ja Pohjois-Euroopan populaation voimakas väheneminen.

Alli kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000), jäljempänä AEWA-sopimus, piiriin. Tällä hetkellä alli on luokiteltu AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa sarakkeen A kategoriaan 1b, joka tarkoittaa, että allin metsästys tulisi kieltää. EU on asettanut luokittelulle varauman, mutta komissio siitä huolimatta suosittaa jäsenmaita noudattamaan AEWA:n luokitusta. Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on lisätä kansainvälistä yhteistyötä allin kansainvälisen hoitosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamiseksi. Samalla maa- ja metsätalousministeriön asetuksella rajoitettaisiin allin metsästäystä merkittävästi, jotta metsästys ei vaikuttaisi merkittävästi kantaa vähentävästi, kunnes metsästyksen kestävyys voidaan varmistaa kansainvälisen sopimuksen puitteissa.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on, että alli siirtyisi AEWA-sopimuksen suojeluluokituksessa lajiksi, jonka metsästys voitaisiin sallia kansainvälinen hoitosuunnitelman puitteissa, joka toteuttaisi sopeutuvan metsästyksen sääntelyn periaatteita (engl. *adaptive harvest management, AHM*), kuten metsähänhen kohdalla on toimittu.

Allin metsästys esitetään kiellettäväksi metsästyslain (615/1993) 38 §:n mukaisella asetuksella 3 vuodeksi (1.8.2018-31.7.2021) kokonaan sisämaassa. Merialueella ja mereen rajoittuvilla saarilla ja luodoilla metsästyksen asetettaisiin metsästäjäkohtainen saaliskiintiö enintään viisi (5) allia vuorokaudessa.

1 Nykytila

Allikannan tila ja lajin metsästys

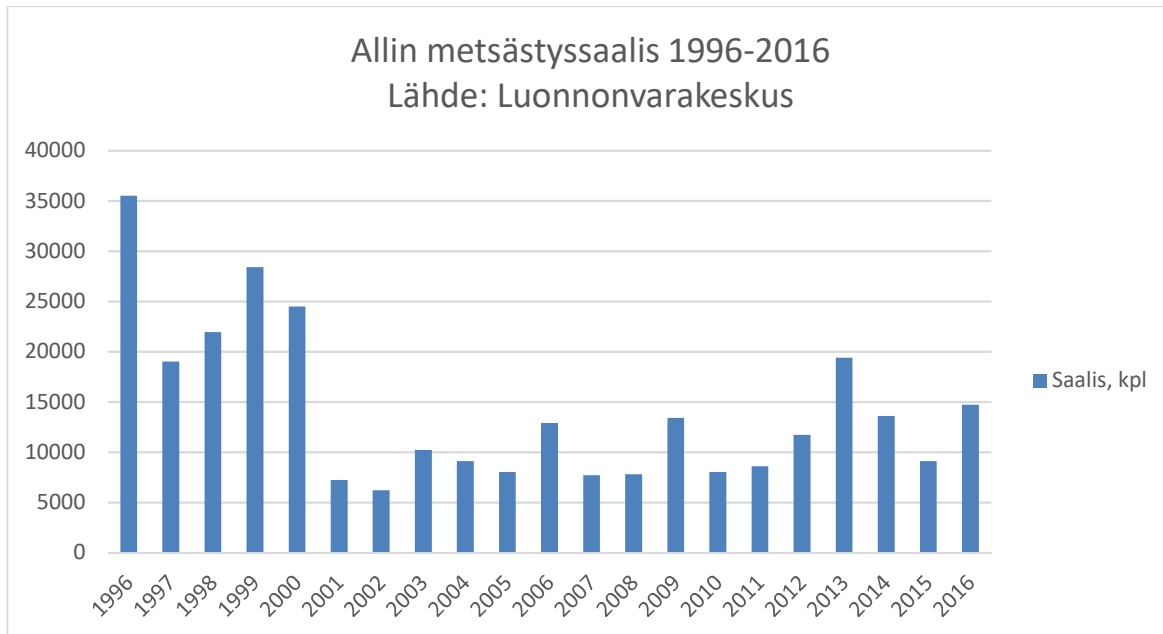
Alli on Itämeren runsaslukuisin merisorsa, joka nykytiedon valossa on taantunut voimakkaasti. Läntisen Siperian ja Pohjois-Euroopan lisääntyvän kannan arvioidaan olevan 1 600 000 yksilöä¹. Osa laskennoissa havaitusta taantumasta saattaa selittyä muuttuneilla talvehtimis- ja levähdysalueilla. Alli on maailmanlaajuisesti luokiteltu vaarantuneeksi voimakkaan taantumisen vuoksi, sillä kannan on arvioitu vähentyneen 30–49 % 27 vuoden (kolmen sukupolven) aikana². Vielä vuonna 1996 ilmestyneessä arvioissa Länsi-Siperian ja Pohjois-

¹ Draft 7th Edition of the Conservation Status Report (CSR7) of AEWA. http://www.unep-awea.org/sites/default/files/document/awea_stc13_14_csr7_including_annexes.pdf

² BirdLife International. 2015. *Clangula hyemalis*. The IUCN Red List of Threatened Species 2015: e.T22680427A59972589. Haettu 7.6.2018. <http://www.iucnredlist.org/details/22680427/1>

Euroopan populaation arvioitiin olleen vähintään 4 600 000 allia³. Kansallisesti sen uhanalaisuusluokka silmälläpidettävä⁴.

Suomessa laji on lähinnä läpimuuttava laji. Suomen lisääntyväksi kannaksi on arvioitu 3 000–4 000 lisääntyvää yksilöä⁵. Suomessa talvehtivan kannan kooksi arvioidaan 20 000 yksilöä ja se on ollut kasvussa vuodesta 2010 lähtien.

Suomessa tapahtuva metsästys kohdistuu todennäköisesti valtaosin Venäjän pohjoisosissa pesivään ja Suomen läpi talvehtimisalueille Itämeren eteläosiin muuttavaan kantaan. Vuosina 2010–2016 metsästyssaalis on ollut vaihdellut Luonnonvarakeskuksen saalistilaston mukaan välillä 8 000–19 400, ollen keskimäärin n. 12 200 yksilöä⁶. Saalistiedustelun pienestä otoksesta johtuen vuotuinen vaihtelu saalismäärän arvioissa on suurta, esimerkiksi vuonna 2013 allisaaliin arvioitiin olevan 19 400 yksilöä ± 13 500 yksilöä 95 %:n luottamusvälillä. Allin metsästykselle tyypillistä on muihin metsästettäviin vesilintulajeihin verrattuna erityisen suuret metsästäjäkohtaiset saaliit. Luonnonvarakeskuksen saalistilaston mukaan vuonna 2013 allisaalista saanut metsästäjä sai saaliiksi keskimäärin 11,3 allia (vrt. haahkalla 3,4 ja sinisorsalla 5,8 saaliiksi saatua lintua/metsästäjä)⁷.

Kokonaisverotus suhteessa kannan kokoon on alle 1% talvikannasta. Metsästys ei ole päätekijä, joka on taantumien taustalla, mutta kuitenkin osa kokonaiskuolleisuutta. Suomen Riistakeskuksen tietojen mukaan vuonna 2016 2 % allisaaliista saatiin syyskuussa, 62 % lokakuussa, 34 % marraskuussa ja 2 % joulukuussa (n=401).

³ Scott, D.A. & Rose, P.M. (1996). Atlas of Anatidae Populations in Africa and Western Eurasia. Wetlands International Publication No. 41, Wetlands International, Wageningen, The Netherlands.

⁴ Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehtikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/159435/Suomen_lintujen_uhanalaisuus_2015.pdf?sequence=1

⁵ Tiainen, J., Mikkola-Roos, M., Below, A., Jukarainen, A., Lehtikoinen, A., Lehtiniemi, T., Pessa, J., Rajasärkkä, A., Rintala, J., Sirkiä, P. & Valkama, J. 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015 – The 2015 Red List of Finnish Bird Species. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. 49 s. https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/159435/Suomen_lintujen_uhanalaisuus_2015.pdf?sequence=1.

⁶ Luonnonvarakeskus, metsästystilasto: <http://stat.luke.fi/metsastys>

⁷ Metsästys 2013. Riista- ja kalatalous – Tilastoja 6/2014. Suomen virallinen tilasto – Maa-, metsä- ja kalatalous. Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos. 36 s. https://jukuri.luke.fi/bitstream/handle/10024/519912/rkt2014_6.pdf?sequence=1

Vuonna 2017 jakauma oli seuraava: syyskuu 3 %, lokakuu 91 %, marraskuu 7 % ja joulukuu 0 % (n=543). Vuosien 2016-2017 yhdistetyssä aineistossa allisaaliista noin 65 % ammuttiin merialueilta (pääosin Suomenlahdelta) ja noin 35 % sisämaasta.

Euroopassa allisaalis on nykyään suuruusluokkaa 15 000 yksilöä, joka ammutaan valtaosin Suomesta. Toinen merkittävä maa Tanska, missä saalis keskimäärin n. 1500 yksilöä. Tanskan metsästyssäädöksiä on tarkistettu ja seuraavat 3 vuotta on sallittu ainoastaan koirasallien metsästys. Tanska analysoi tilannetta tarkemmin ja tarvittaessa metsästys keskeytetään 3 vuoden kuluttua, kun metsästyssäädöksiä muutetaan seuraavan kerran. Venäjän saalismäärät eivät nykyäskäytännön mukaan ole kovin merkittäviä. Suuri osa muuttoreitin maista on keskeyttänyt allin metsästyksen.

Metsästyslaki ja sen nojalla annetut säädökset

Metsästyslain (615/1993) 20 §:n 1 momentin mukaan metsästyksiä on harjoitettava kestävästä käytön periaatteiden mukaisesti ja siten, että riistaeläinkannat eivät vaarannu, luontoa ei tarpeettomasti vahingoiteta, riistakantaa ei vaaranneta eikä eläimille tuoteta tarpeetonta kärsimystä. Metsästyslain järjestelmässä riistaeläinlajien metsästämistä rajoitetaan ensisijaisesti metsästyslain 37 §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella säädetyllä vuosittaisella yleisellä rauhoitusajalla. Metsästysasetuksen (666/1993) 24 §:n 1 momentin 16 kohdassa on säädetty allin yleinen rauhoitusajaksi 1.1.–20.8. kello 12.00 saakka. Lisäksi metsästyslain 38 §:ssä on säädetty maa- ja metsätalousministeriölle toimivalta kieltää tai rajoittaa metsästys tilapäisesti enintään kolmen vuoden määräajaksi maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Metsästyslain 38 § on muutettu 1.8.2017 voimaan tulevalla lailla (504/2017). Sen mukaan, jos riistaeläinlajin kanta heikkenee pysyvästi tai tilapäisesti lajin esiintymisalueella tai osalla esiintymisaluetta, voidaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kyseisen riistaeläinlajin metsästyksiä rajoittaa tai se voidaan kieltää kokonaan. Riistaeläinlajin metsästyksiä voidaan rajoittaa tai se voidaan kieltää myös, jos tavoiteltava riistaeläinlajin leviäminen tai metsästyksen tarkoituksenmukainen järjestäminen sitä edellyttää. Metsästyksen rajoittaminen voi tarkoittaa myös velvoitetta merkitä saalis tunnistemerkillä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla voimassa korkeintaan kolme vuotta. Jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi, rajoitus tai kieltäminen tulee kumota ennen määrääjän päättämistä. Rajoitus tai kieltäminen voi olla: 1) alueellinen; 2) ajallinen; 3) saaliseläimen sukupuolta koskeva; 4) metsästäjäkohtainen saalis kiintiö; tai 5) pyyntivälinettä tai pyyntimenetelmää koskeva. Rajoituksesta, kiellosta tai tunnistemerkistä säädetään tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella. Maa- ja metsätalousministeriön on kuultava ennen asetuksen antamista niitä riistanhoitoyhdistyksiä, joiden toiminta-alueella rajoitus tai kieltäminen koskee.

Kysymyksessä on siten erityisesti vuosittaisten kannanvaihteluiden perusteella tapahtuvan tilapäisen metsästyksen säätelyn mahdollistamiseksi säädetty toimivalta, jota korostaa toisaalta velvoite kumota kieltäminen tai rajoitus ennen määrääjän päättämistä, jos riistaeläinlajin kanta voimistuu elinvoimaiseksi. Kysymyksessä ei siis ole mihinkään tiettyyn uhanalaisuusarviointiin sidottu toimivalta, vaan riistakantojen vuotuisen vaihtelun seurannan perusteella sovellettu toimivalta. Tältä osin aiempaa käytäntöä ei ole ollut tarkoitus muuttaa metsästyslain muuttamisen yhteydessä. Käytännössä alueelliset rajaukset tulee toteuttaa selkeästi siten, ettei niiden alueellisesta ulottuvuudesta synny epäselvyyttä.

Saalistilastoinnin tarkentamiseksi metsästysasetuksen 5 a § (392/2018) on muutettu siten, että jatkossa saaliiksi saadusta allista olisi tehtävä saalisilmoitus Suomen riistakeskukselle. Asetuksen muutos tulee voimaan 1.8.2020 alkaen.

EU:n lintudirektiivi

Allin metsästyksiä säätelee myös Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/147/EY luonnonvaraisten lintujen suojelusta, jäljempänä *lintudirektiivi*. Allin kuuluu lintudirektiivin 1 artiklassa tarkoitettuihin lajeihin ja liitteen II B-osan lajeihin. Lintudirektiivin 2 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava kaikki tarvittavat toimenpiteet 1 artiklassa tarkoitettujen lintulajien kantojen ylläpitämiseksi sellaisella tasolla, joka vastaa erityisesti ekologisia, tieteellisiä ja sivistyksellisiä vaatimuksia ottaen huomioon taloudelliset ja virkistykseen

liittyvät vaatimukset, taikka näiden kantojen mukauttamiseksi tähän tasoon. Lintudirektiivin 7 artiklan mukaan liitteessä II lueteltujen lajien kantojen koon, maantieteellisen levinneisyyden ja lisääntymisnopeuden takia koko yhteisössä niitä voidaan metsästä kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Liitteessä II olevassa B-osassa lueteltuja lajeja saa metsästä niissä jäsenvaltioissa, jotka liitteessä on erikseen mainittu: Suomi, Ruotsi, Viro, Latvia, Tanska, Irlanti, Ranska sekä Iso-Britannia ja Pohjois-Irlanti. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että lajien metsästys ei vaaranna suojelutoimenpiteitä niiden levinneisyysalueella. Edelleen 7 artiklan mukaan jäsenvaltion on varmistettava, että metsästys harjoitettuna voimassa olevien kansallisten toimenpiteiden mukaisesti vastaa kyseisten lintulajien järkevän hyödyntämisen ja ekologisesti tasapainoisen sääntelyn periaatteita ja että tämä käytäntö näiden lajien ja etenkin muuttavien lajien kantojen osalta on sopusoinnussa 2 artiklasta seuraavien toimenpiteiden kanssa.

Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus

Alli kuuluu Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn sopimuksen (SopS 9/2000) piiriin. Vuonna 2015 AEWA-sopimuksen osapuolikokouksessa 9.-14.11.2015 (MOP 6) allin suojeluluokitusta muutettiin AEWA-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa sarakkeen A kategoriaan 1b, koska se on luokiteltu maailmanlaajuisesti uhanalaiseksi (vaarantunut) voimakkaan vähenemisen vuoksi. Kyseinen suojeluluokitus (A1b) tarkoittaa, että allin metsästys on kiellettävä. EU on asettanut luokittelulle varauman, mutta komissio siitä huolimatta suosittaa jäsenmaita noudattamaan AEWA:n luokitusta⁸.

Suomen kanta oli tuolloin (E-kirje 59/2015 vp)⁹, että Suomi ei kannattanut ehdotettua muutosta allin luokitukseen, koska katsottiin, ettei se ollut tuossa tilanteessa ajankohtainen. Osapuolikokouksessa oli tarkoitus hyväksyä allin kansainvälinen hoitosuunnitelma, jonka nopealla toimeenpanolla voidaan Suomen näkemyksen mukaan saada välittömästi aikaan näkyviä tuloksia. Esimerkiksi pilssiöljypäästöjen ratkaiseva vähentyminen ja sivusaaliskuolleisuuden hallinta vaikuttavat heti Itämeren alueella talvehtivien allien kuolleisuuden vähentymiseen. Suomen metsästyslainsäädäntö antaa mahdollisuuden toteuttaa adaptiivista metsästyksen säätelyä. Adaptiivisella metsästyksen säätelyllä tarkoitetaan metsästyksen soveltamista metsästettävän lajin kannan vaihteluihin. Osapuolikokouksen hyväksyttävänä oleva kansainvälinen hoitosuunnitelma pitää Suomen näkemyksen mukaan sisällään tarvittavan adaptiivisen metsästyssäätelyn kehittämisen. Suomi katsoi, että allin luokituksen muutos voidaan tarvittaessa ottaa esiin seuraavassa osapuolikokouksessa (MOP 7), jota ennen kansainvälisen hoitosuunnitelman toimeenpanon vaikutuksia voidaan jo arvioida. Tällöin voidaan tilanteesta riippuen harkita allin siirtämistä metsästettävistä lajeista lajeihin, joiden metsästys olisi kiellettävä tai pitää allin luokitus ennallaan. Mikäli Suomen ehdotusta ei hyväksytä, Suomi voi sitoutua allin metsästyksen määräaikaan kieltämiseen (moratorio), mikäli se lisäksi katsotaan kansainvälisen hoitosuunnitelman toimeenpanon yhteydessä tarpeelliseksi toimenpiteeksi.

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyi asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen sitä, että myös muita allikannan muutoksiin vaikuttavia tekijöitä kuin metsästysvaikutuksia tulee selvittää. Eduskunnan ympäristövaliokunta kannatti valtioneuvoston kannan mukaisesti allin kansainvälisten hoitosuunnitelmien hyväksymistä osapuolikokouksessa. Ympäristövaliokunta toteaa, että Itämeren allikanta on taantunut, ja kansainvälinen luonnonsuojeluliitto IUCN on määritellyt allin maailmanlaajuisesti vaarantuneeksi lajiksi. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä allin hoitosuunnitelman hyväksymistä sekä sen vaikuttavaa, kattavaa ja nopeaa täytäntöönpanoa Itämerellä. Valiokunta korostaa myös sitä, että mikäli allikanta ei toimista huolimatta käänny kasvuun, tulee muita kuin metsästyksen kieltämistä koskevia hoitotoimenpiteitä pyrkiä ensisijaisesti tehostamaan edelleen.

⁸ EU:n komission kirje 18.1.2016 Ref. Ares(2016)242718 Note to the members of The ORNIS Committee

⁹ Valtioneuvoston selvitys: Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelemisesta tehdyn sopimuksen (AEWA) muuttaminen. E 59/2015 vp. https://www.eduskunta.fi/FI/vaski/KasittelytiedotValtiopaivaasia/Sivut/E_59+2015.aspx

Kansainvälisen sopimuksen kokous (MOP 6) päätti kuitenkin muuttaa suojeluluokitusta vastoin Suomen kantaa. Samassa kokouksessa hyväksyttiin kuitenkin AEWA:n allin kansainvälinen hoitosuunnitelma¹⁰, joka mahdollistaisi sopeutuvan metsästyksen säätelyn ja rajoitetun metsästyksen, jolla varmistetaan metsästyksen mitoittamisen kestäväälle tasolle.

Allin kansainvälisen hoitosuunnitelman pitkän aikavälin tavoitteena on elvyttää allikanta suotuisalle suojelun tasolle ja pois IUCN:n uhanalaisten lajien listalta. Sen vuoksi suunnitelman tarkoituksena on vähentää merkittävästi suoraa ihmisen aiheuttamaan kuolleisuutta ja saada parempi käsitys vähenemisen aiheuttavista tekijöistä vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteina on siksi parantaa populaation säilyvyyttä ja täyttää tiedoissa olevia puutteita. Säilyvyyden parantamiseksi keskeisiä tavoitteita ovat: laivaliikenteen vaikutusten - erityisesti öljyvahinkojen ja häirinnän - vähentäminen; kalastuksen sivusaaliskuolleisuuden merkittävä vähentäminen sekä metsästyksen, mikäli sitä jatketaan, määrän mitoittaminen kestäväälle tasolle.

Hoitosuunnitelman metsästystä koskevien toimenpiteiden avulla metsästysverotus säädettäisiin kestäväälle tasolle koko muuttoreitin valtioiden yhteistyössä. Toimenpiteinä on 1) metsästysmäärien kestävyttä arvioidaan asiantuntijoiden toimesta ja kansainvälinen työryhmä tekee tarvittaessa suosituksia, mikäli nykyiset metsästyskäytännöt katsotaan kestävämmäksi; 2) arvioidaan koiraisiin kohdennetun valikoivan metsästyksen hyötyä, ja edistettäisiin sitä, mikäli se olisi kestävä ja käytännössä mahdollista; 3) tiedotetaan metsästäjille allin vakavasta taantumasta ja tarpeesta rajoittaa allin metsästystä. Toimenpiteiden toteutumista arvioidaan seuraavien indikaattorien avulla: 1) saalistilastot ja muut tiedot metsästyksen kestävyden arvioimiseksi kerätään ja raportoidaan; 2) kestävyden arvioiden mukaan metsästys olisi kestävällä tasolla; 3) sopeutuvan metsästyksen säätelyn prosessi on käynnistetty ja sitä toimeenpannaan tehokkaasti kaikissa jäsenvaltioissa, joissa metsästys on sallittu, ja 4) metsästäjät on informoitu tarpeesta rajoittaa allin metsästystä.

Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan allin kansainvälisen hoitosuunnitelman toimeenpano on viivästynyt osaksi johtuen ristiriidasta, että lajin metsästys kiellettiin kategorisesti sopimuksen suojeluluokituksessa, mikä on vähentänyt metsästysyhteisön ja riistahallinnon motivaatiota edistää hoitosuunnitelman toimeenpanoa. Toisaalta Euroopan unioni on jättänyt päätökseen varauman, koska se ei aio ainakaan keskipitkällä aikavälillä muuttaa lintudirektiivin liitteitä poistaakseen allia kokonaan metsästettävien lajien liitteestä (II).

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on lisätä kansainvälistä yhteistyötä allin kansainvälisen hoitosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamiseksi ja rajoittaa samalla allin metsästystä merkittävästi, jotta metsästys ei vaikuttaisi kantaa merkittävästi vähentävästi.

Monet allin hoitosuunnitelmassa esitetyt suojelutoimenpiteet vaikuttavat myös muihin merisorsiin ja vesilintuihin. Jäsenvaltioiden tuleekin arvioida toimenpiteiden toteuttamisessa myös, sitä miten toimenpiteiden toteuttaminen voisi hyödyttää myös muita lajeja, erityisesti niitä, jotka ovat uhanalaisia tai taantuvia.

Maa- ja metsätalousministeriön tavoitteena on, että allin siirtyisi AEWA:n suojeluluokituksessa lajiksi, jonka metsästys olisi sallittua kansainvälisen hoitosuunnitelman puitteissa, joka toteuttaisi sopeutuvan metsästyksen säätelyn periaatteita (engl. *adaptive harvest management, AHM*), kuten metsähanhen (*anser fabalis fabalis*) kohdalla on toimittu.

2 Metsästyksen rajoittaminen 1.8.2018-31.7.2021 välisenä aikana

Maa- ja metsätalousministeriön asetuksella kiellettäisiin allin metsästys kokonaan sisämaassa ja rajoitettaisiin metsästystä merialueella metsästäjäkohtaisella saaliskiintiöllä metsästysvuosina 2018-2019, 2019-2020 ja 2020-2021.

¹⁰ Hearn, R.D., Harrison, A.L & Cranswick, P.A. 2015. International Single Species Action Plan for the Conservation of the Long-tailed Duck (*Clangula hyemalis*). AEWA Technical Series No. 57. Bonn, Germany. http://www.unep-aewa.org/sites/default/files/publication/aewa_ts57_issap_ltd.pdf

1 § Allin metsästys

Allin metsästys kiellettäisiin koko maassa lukuun ottamatta merialuetta sekä mereen rajoittuvia saaria ja luotoja.

2 § Metsästäjäkohtainen saaliskiintiö

Allin metsästyksen metsästäjäkohtainen saaliskiintiö olisi enintään viisi (5) allia vuorokaudessa.

3 § Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 20 päivänä elokuuta 2018 ja se olisi voimassa 31 päivään heinäkuuta 2021 asti.

3 Esityksen vaikutukset

Esityksen arvioidaan vähentävän Itämerellä talvehtivan kannan kuolleisuutta ja siten merkittävästi pienentävän metsästyksen kantaa vähentävää vaikutusta. Toimenpide kasvattaa todennäköisyyttä, että kannan lasku pysähtyy. Metsästyksen rajoittaminen ei kuitenkaan yksistään luultavasti paranna oleellisesti allikannan tilaa Itämerellä, sillä merkittävimpiä syitä taantumaan arvioidaan todennäköisimmin olevan elinympäristöjen muutokset ja niistä johtuva poikastuoton pienentyminen Pohjois-Venäjällä, öljypäästöt sekä kalastuksen aiheuttama sivusaaliskuolleisuus talvehtimisalueilla.

Suomessa talvehtivien lintujen osuus talvikannasta kasvaa, jolloin on mahdollisuus, että Suomen verotus suhteessa kannan kokoon saattaa kasvaa, mikä voi jatkuessaan heikentää kannan elpymispotentiaalia. Vaikka allin nykyinen metsästyskuolleisuus suhteessa kannan kokoon on pieni, alle 1 % talvikannasta, metsästyksen rajoittaminen Suomessa on käytännössä merkittävin toimenpide kansainvälisellä tasolla allikannan hyväksi, sillä allia metsästetään eniten juuri Suomessa. Allia metsästetään Suomen lisäksi vain Tanskassa ja Tanskan saalis on noin 10 % Suomen saalismääristä.

Asetuksen arvioidaan vähentävän sisämaan allin metsästyksen kiellon johdosta saalismäärää vähintään 35 % ja sen lisäksi enintään viiden allin päiväkohtaisen saaliskiintiön arvioidaan vähentävän kokonaissaalista merkittävästi, sillä rajoittamattomassa allin metsästyksessä ovat tavanomaisia hyvin suuretkin päiväsaaliit.

Allin kansainvälisessä hoitosuunnitelmassa korostetaan sitä, että toteutettaessa sen toimenpiteitä jäsenvaltioiden tulee arvioida toimenpiteiden toteuttamisessa myös, sitä miten toimenpiteiden toteuttaminen voisi hyödyttää myös muita lajeja, erityisesti niitä, jotka ovat uhanalaisia tai taantuvia.

Luonnonvarakeskuksen saalistilaston mukaan vuosina 2009-2016 alleja saaliiksi saaneiden metsästäjien määrä on vaihdellut 700-2 000 metsästäjän välillä. Suomen saaristossa merilinnustuksella on pitkät perinteet. Perinteisesti merilinnustajat ovat aktiivisesti hoitaneet saariston linnustoa esimerkiksi pienpetopyynnin ja pöntötyksen keinoin. Saariston merilinnustus ja lintukantojen hoito muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, missä yksittäisen lajin poistaminen metsästettävien lajien joukosta voi vaarantaa koko perinteen ja saaristolinnuston tulevaisuuden. Saaristo on allin osalta talvehtimisaluetta, eikä pienpetopyynnillä ole suoraa positiivista vaikutusta allikannan tilaan. Myöhäissyksyllä allia on kuitenkin ainoa riistavesilintu, jota metsästetään saaristossa. Allin metsästyksen yhteydessä on mahdollista tehdä muuta saaristolinnustoa tukevaa toimintaa kuten poistaa minkkejä ja supikoiria. Riistanhoitotyöllä on merkittäviä positiivisia vaikutuksia voimakkaasti taantuneiden pilkkasiiven (kansainvälisesti vaarantunut, kansallisesti erittäin uhanalainen) sekä haahkan kannanhoitoon ja laajemmin saaristolinnustolle. Metsästyksen kieltäminen kokonaan merialueella käytännössä poistaisi merilinnustuksen mahdollisuuden myöhäissyksyllä ja siten todennäköisesti vähentäisi metsästäjien liikkumista saaristossa myöhäissyksyllä. Sen vuoksi metsästys kiellettäisiin kokonaan sisämaassa, mutta merialueilla sitä rajoitettaisiin saaliskiintiöllä, jotta säilytetään metsästäjien motivaatio liikkua saaristossa myös myöhäissyksyllä,

mikä ylläpitäisi mahdollisuuksia myös saariston pienpetopyyntiin ja muita vesilintulajeja hyödyttäviin riistanhoitotoimenpiteisiin.

4 Asian valmistelu

Asetusluonnos on valmisteltu maa- ja metsätalousministeriössä virkatyönä yhteistyössä Suomen riistakeskuksen Kestävä metsästäys -tiimin asiantuntijoiden kanssa.

Asetusluonnoksesta pyydettiin lausuntoja seuraavilta tahoilta: sisäministeriö/Rajavartiolaitos, ympäristöministeriö, Luonnonvarakeskus (LUKE), Suomen riistakeskus, Suomen ympäristökeskus (Syke), Metsähallitus, Poliisihallitus, riistanhoitoyhdistykset, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto (MTK), Svenska lantbruksproducenternas centralförbund (SLC), Suomen Luonnonsuojeluliitto, Suomen Kennelliitto, WWF Suomi, Paliskuntain yhdistys, Saamelaiskäräjät, Suomen Metsästäjäliitto ry, Natur och Miljö r.f., Luonto-Liitto, Suomen Ajokoirajärjestö, Suomen Pystykorvajärjestö, Suomen Harmaahirvikoirajärjestö, Suomen Beaglejärjestö, Taajamasusi ry, Suomen Susi ry, Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola ry ja BirdLife Suomi ry. Lausunnoissa todettiin pääosin seuraavaa:

Ympäristöministeriö kehottaa allin osalta vielä harkitsemaan metsästyskiellon laajentamista kattamaan koko maan. Metsästyksen kieltäminen kokonaan kolmen vuoden määräajaksi olisi linjassa AEWÄ-sopimuksen (Afrikan ja Euraasian muuttavien vesilintujen suojelusta tehty sopimus SopS 9/2000) kanssa. Allin on luokiteltu AEWÄ-sopimuksen liitteen 3 toimintasuunnitelman taulukossa sarakkeen A kategoriaan 1b, joka tarkoittaa, että allin metsästäys tulisi kieltää. EU on asettanut luokittelulle varauman, mutta komissio siitä huolimatta suosittaa jäsenmaita noudattamaan AEWÄ:n luokitusta.

Suomen riistakeskus näkee allin metsästyksen rajoittamisen tarpeelliseksi suhteessa kansainvälisten sopimusten vaatimukseen, kantojen tilaan ja ottaen huomioon ekologiset ja sosiaaliset näkökulmat. Allin metsästyksen rajoittaminen on saariston riistan- ja luonnonhoidon turvaamisen näkökulmasta parempi kuin täydellinen metsästyskielto. Suomen riistakeskus on huolissaan saariston luonnonhoidon, pienpetopyynnin ja pöntötyksen, tulevaisuudesta. Allin metsästäjät ovat osin saariston pienpetopyynnin ja luonnonhoidon avainhenkilöitä. Allin pyynti on viimeisiä saariston pyyntimuotoja, joka vielä motivoi metsästäjiä liikkumaan alueella. Allin pyynnissä on ollut mahdollisuus korkeisiinkin henkilökohtaisiin saalismääriin, olosuhteiden ollessa suotuisat, mikä on kannustanut lähtemään pyyntiin. Metsästäjäkohtainen saaliskiintiö kohdistuisi juuri mahdollisuuteen saada korkea päiväsaalis, toisin kuin ajallinen rajoittaminen.

Suomen riistakeskuksen näkökulmasta on ensiarvoisen tärkeää siirtyä kohti muuttotien tason säätelyä kaikkien vesilintujen osalta, toki taantuneet lajit priorisoiden. Allin metsästyksen rajoittamisen osalta Suomen riistakeskus näkee ajallisen ja alueellisen rajoittamisen metsästäjäkohtaista päiväkiintiötä paremmaksi säätelymenetelmäksi. Pynnin salliminen merialueilla kuukauden ajaksi 15.10–15.11 välisenä aikana ilman metsästäjäkohtaista kiintiötä sopisi paremmin allijahdin luonteeseen, ja menetelmä käytännössä rajoittaisi kokonaissaalista merkittävästi. Esitettynä metsästysaikana on todennäköisesti vain muutamia päiviä, jolloin metsästäys on sääolosuhteiden vuoksi ylipäättään mahdollista. Allin metsästyksen metsästäjäkohtaisen kiintiön osalta, sitä mahdollisesti toimeenpantaessa, on tarpeen kiinnittää erityistä huomiota metsästyksen valvonnan tehostamiseen merialueilla erityisesti lokakuussa, kun suurin osa allin metsästyksestä tapahtuu, sillä muuten kiintiön valvonta perustuu pitkälti metsästäjien omavalvontaan ja sosiaaliseen paineeseen.

Metsähallitus pitää lausuntoluonnoksessa esitettyjä rajoituksia allin metsästyksen tarkoituksenmukaisina sen viimeaikaiseen kannankehitykseen nähden Suomessa ja muualla lajin levinneisyysalueella. Metsähallitus huomauttaa, että allin metsästäystä koskevan asetuksen otsikointi ja faktinen sisältö ovat ristiriidassa: otsikoinnin mukaan allin metsästäys kielletään, mutta asetusluonnoksen sisällön mukaisesti kyse on pikemminkin metsästyksen rajoituksesta kuin sen totaalaisesta kiellosta. Lisäksi Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että jää epäselväksi, kuinka paljon vuorokautinen saalisrajoitus tosiasiallisesti vähentäisi alliin kohdistuvaa metsästyspainetta Suomessa.

Suomen ympäristökeskus toteaa lausunnossaan, että päivittäinen saaliskiintiö ei ole toimiva ratkaisu metsästäjän kannalta. Metsästys ulkosaaristossa on hankalaa sääolojen ja pitkien etäisyyksien vuoksi ja houkutus päivittäisen saaliskiintiön ylittämiseen voi olla suuri. Toisaalta päiväkohtainen kiintiö ei aseta vuotuista kattoa metsästettävälle allimäärälle ja hyvien säiden vallitessa metsästyspäiviä voi kertyä lukuisia. Suomen ympäristökeskus esittää, että allin metsästystä koskeva metsästäjäkohtainen päivittäinen saaliskiintiö 5 allia vuorokaudessa muutettaisiin vuosittaiseksi metsästäjäkohtaiseksi kiintiöksi, joka mitoitettaisiin Itämeren nykyisen talvikannan koon ja metsästäjä määrän perusteella 15 alliin vuodessa.

Birdlife Suomi ry pitää esityksen mukaista allin metsästyksen rajoittamista outona ja riittämättömänä. Suomen on noudatettava kansainvälisen suojelusopimuksen (AEWA) sääntöjä ja kiellettävä maailmanlaajuisesti uhanalaisen allin metsästäminen. Perustelumuiustiossa esitetään, että 35 % allisaaliista olisi saatu sisämaasta vuosina 2016-2017. Tämä lienee virhe. Luonnonvarakeskuksen vuoden 2017 saalistilastot eivät ole saatavilla, mutta vuosina 2013-2016 on 90-100% allisaaliista saatu Uudeltamaalta ja 97-100% rannikkomaakunnista. Esitetty viiden linnun päiväkohtainen saaliskiintiö ei todennäköisesti vähennä allisaalista merkittävästi. Perustelumuiustion kirjausta ”*Saariston merilinnustus ja lintukantojen hoito muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden, missä yksittäisen lajin poistaminen metsästettävien lajien joukosta voi vaarantaa koko perinteen ja saaristolinnuston tulevaisuuden*” Birdlife vaatii poistettavaksi. On populistista esittää, että kansainvälisesti uhanalaisen lajin metsästys on edellytys esimerkiksi pienpetopyynnin jatkumiselle. Birdlife toteaa, että esitystä tulisi laajentaa kattamaan uhanalaiset riistavesilintulajit esitettyä laajemmin.

WWF Suomi toteaa lausunnossaan, että allin osalta ehdotus on oikean suuntainen mutta riittämätön. Afrikan ja Euroopan muuttavien vesilintujen suojelusta tehdyn AEWA-sopimuksen luokituksen mukaan allin metsästys tulee kieltää, ja EU suosittaa jäsenmaitaan noudattamaan tätä. Suuri osa tällä muuttoreitillä olevista maista on jo kieltänyt allin metsästyksen. Valtaosa koko Euroopan vuotuisesta allisaaliista ammutaan jo nyt nimenomaan Suomessa, ja kun Suomessa talvehtivien allin osuus koko kannasta kasvaa, Suomessa tapahtuvan allin metsästysverotuksen merkitys kasvaa edelleen. WWF esittää allin täysrauhoitusta määrääjäksi.

Suomen luonnonsuojeluliitto ry toteaa lausunnossaan, että alli tulee rauhoittaa kokonaan myös merialueella – kiintiörajoitus ei ole riittävä suojelukeino. SLL mukaan lajiluetteloon tulee lisätä muutkin uhanalaiset vesilinnut – jouhisorsa (EN), haapana (VU), heinätavi (EN), tukkasotka (EN), nokikana (EN), isokoskelo (VU) ja haahka (VU). SLL kannattaa lintuvesien kunnostuksen saamista seuraavan hallituksen kärkihankkeeksi.

Suomen Metsästäjäliitto kannattaa tehtyä esitystä, jonka mukaan maa- ja metsätalousministeriö lisää kansainvälistä yhteistyötä allin hoitosuunnitelman toimenpiteiden toteuttamiseksi ja sallii silti allin metsästyksen merialueilla ja niillä sijaitsevilla saarilla ja luodoilla. Metsästäjäliitto pyytää ministeriötä harkitsemaan metsästäjäkohtaisen metsästyskiintiön (5 allia vuorokaudessa) ulottumista myös sisämaahan sen sijaan, että aseuksella kiellettäisiin kokonaan allin metsästys sisämaassa. Metsästäjäliitto on tyytyväinen vihdoinkin perusteena kirjattuun merilinnustuksen perinteeseen. Merilinnustajat ovat vuosisatoja hoitaneet saariston linnustoa pienpetopyynnin ja pöntötyksen avulla. Nyt tunnustetaan, että mikäli syksyinen allin metsästys kielletään, sen vaikutukset esim. pilkkasiiven ja haahkan kannanhoitoon ovat negatiivisia. Merkittävää on lisäksi se, että ministeriö perusteluissaan toteaa metsästyksen liittyvän motivaation. Onhan selvää, että mikäli metsästäjillä tai metsästysyhteisöillä riistahallinnosta puhumattakaan ei ole motivaatiota, eli mahdollisuutta edistää metsästystä, jäävät riistanhoitamisen positiiviset vaikutukset toteutumatta. Nyt ministeriöiden sekä kansainvälisten toimijoiden tulee allin kannan suojelemiseksi keskittyä todellisiin syihin; laivaliikenteen öljyvahinkojen, elinympäristöjen muutoksiin pesimialueilla sekä kalastuksen aiheuttamaan kuolleisuuteen talvehtimisalueilla. Metsästäjäliitto toteaa, että Venäjä tulisi saada mukaan AEWA-sopimukseen mahdollisimman pian, sillä se on yksi maailman suurimmista Euroopan alueellakin muuttavien vesilintujen kasvattajamaista ja vastaa myös isosta osasta metsästettävien lajien verotusta. Asiaa tulisi edistää ministeriöiden yhteisneuvotteluissa.

Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry toteaa lausunnossaan, että alli tulisi rauhoittaa kokonaan punasotkan ja tukkakoskelon tapaan. Asetusmuisuustiossa ei ole esitetty mihin laskelmaan viiden (5) yksilön päiväkiintiö / metsästäjä perustuu. Lisäksi Luonnonsuojeluliitto Tapiola ry esittää ministeriölle, että kaikki uhanalaistuneet riistavesilinnut tulisi rauhoittaa.

Sisäministeriön rajavartio-osastolla, Poliisihallituksella, Paliskuntain yhdistyksellä ja Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:llä ei ole lausuttavaa asetuserinnoksesta.

Suomen riistakeskus on pyytänyt riistanhoitoyhdistyksiltä lausuntoja sähköisen lomakkeen kautta asetuserinnoksiin eräiden vesilintujen metsästyksen rajoittamiseksi. Lausuntopyyntöön vastasi 21 riistanhoitoyhdistystä. Riistanhoitoyhdistyksistä yksikään ei vastustanut asetuserinnosta; kaksi riistanhoitoyhdistystä esitti muita huomioita asiasta.

Lisäksi ulkopuolisena lausunnonantajana Metsästysspanielit ry toimitti yhteisen lausunnon, jossa on mukana kymmenen eri yhteisöä. Lausunnossa pyydetään uudelleen arvioimaan yhdenvertaisuus sisämaan ja merialueiden allinmetsästyksen määräaikaisessa rajoittamisessa sekä huomioimaan päiväkohtaisessa kiintiössä tyypillisen yksittäisen allijahdin edellyttämät resurssit. Lausunnossa esitetään merialueiden määräaikaisen kiintiömallin voimaansaattamista myös sisämaassa sekä päiväkiintiön nostamista vähintään kymmeneen alliin per metsästäjä.

Asetuksen ja perustelumistion otsikointiin on tehty tekninenkorjaus Metsähallituksen lausunnon perusteella.

5 Voimaantulo

Asetuksen on tarkoitus tulla voimaan 20 päivänä elokuuta 2018 ja se olisi voimassa 31 päivään heinäkuuta 2021 asti.